

sploh vsi učitelji v tisti nesrečni dobi. Z eno besedo, bila ga je sama kost in koža.

V Podkožljem je imel majhen vinogradček z majhno razpadljivo gorico (hram). Nekega poznega jesenskega večera si sveti sivi ta starček pedagog od svojega vinograda s treskami domu mimo farovža. Takoj prileti mogočni dekanus z veliko gorjačo v roki nad starega odgojitelja mladine ter ga začne neusmiljeno posuham njegovem hrbtu pretepavati, češ, da se ne spodobi mimo farovža s prosto lučjo svetiti, ker je to „policajvidrig“.

Tepeni pedagog A. K. je hotel dekana pri sodnji tožiti, a ljudje so mu to odsvetovali, češ, da c. kr. sodnija ni kompetentna duhovnika obsoditi. Potem se je hotel pri škofu Slomšku pritožiti, a ljudstvo ga je zopet zavrnilo, da je ta korak zaman, ker vrana vrani nikoli oči ne izkoplje. Kaj je starčku početi? Preboleti je moral bolečino in sramoto zraven lakote in stradanja. — Slomškarji in Slomškarice! Kranjski „napredni učitelji“! Tako delajo klerikalei z učiteljskim trpinom, kadar ga v svoje kremplje dobijo. Zdaj se Vam laskajo, zdaj se Vam hlinijo, zdaj se Vam prilizujejo, ker še nimajo oblasti do Vas. A gorje Vam! Bog Vam pomagaj, ako Vas v svojo pest dobijo! Vrgli Vas bodo v notranjo temo, t. j. duševno temo, kjer boste še jokali in škripali z zobmi. Zdaj je še čas, spokorite se; po smrti je kes prepozen.

Učitelj iz stare šole.

Iz litijsko-krškega okraja. (Konferenčno poročilo c. kr. okr. šol. nadzornika Ljud. Stiasnega.)

Pri opisu se ne smemo tesno držati navadnih dispozicij, temveč se moramo ozirati na medsebojno zvezo. Tudi se moramo izogibati enoličnosti in skušati, da pouk naredimo živahen. Zato pričnimo popis živalij z bivališčem in načinom premikanja, s katerim se lahko obravnava z njimi v zvezi stoječim životom. Dober zgled nam da tu krt. Ko opišemo bivališče, sklepamo na živež, iz tega zopet na oči, nato na zobe itd. Potem se oziramo na stopinjo, ki jo zavzema žival v naravi ali proti človeku, na koncu, kako se pomnožuje. Druga znamenja, ki niso z življenjem v zvezi, se mimogrede omenijo.

Prirodopisni pouk lahko tudi naredi učenca prijatelja narave, kar se mora smatrati za najvišji smoter. Ako dosežemo toliko, da, ko učenci dorasejo v moše in žene, da najraje po trudapolnem delu iščejo okrepčila s sprehodom v prosti naravi, potem je naš pouk dosegel najvišji smoter.

Tudi pri tem pouku je dobro, da delamo z učenci izlete, osobito pa so taki izleti začetkom potrebni, kajti učenci se morajo navajati, kako opazovati prirodo. Največkrat vendar zadostuje, da peljemo učence v šolski vrt ter da jih tu navajamo gledati in iskati, kaj se je v zadnjem času izpremenilo.

Razven že omenjenega spisa v Pedagoškijskem letopisu, priporočam še Witlaczil: Der naturgeschichtliche Unterricht. Dobre učne slike pa dobite na izbero v Twidhausen: der naturgeschichtliche Unterricht. Z jako dobro učno sliko, kako naj se obravnava premog, seznanili so se nekateri učitelji našega okraja pri hospitaciji dne 16. januarja t. l. v Zagorju.

Prirodoslovje.

Glavna stvar je pri tem pouku, kakor sploh pri pouku realij, da se učenci zanimajo za stvar ter da so zmožni samostojno v zvezi in jasno govoriti o tem, kar so se učili. Zahtevati moramo torej od učencev, da govorijo z lastnimi

besedami, zato se moramo definicij izogibati. Na množico se ne smemo ozirati, temveč na kakovost. Zato naj bo ves pouk formalen, kajti ne gre se za materialno znanje, temveč za to, da se učenci navadijo misliti ter da razumejo, kar obravnavamo. Zato je večje vrednosti, da imajo učenci malo tvarine popolnoma v lasti, kakor da jo močno razširimo. Učenci se morajo tudi navajati, da sami opazujejo.

V višjih razredih, oziroma oddelkih, naj zapisujejo stanje toplomera, na najvišji stopinji tudi stanje tlakomera, vreme itd. Odgovarja se pogosto, da se toplomer obravnava šele na najvišji stopinji. Res, da poučimo učence šele na najvišji stopinji zakaj se dviga in pada živo srebro v toplomeru, zato lahko opazujemo zopet že pri nazornem pouku, da se živo srebro v toplomeru dviga in pada.

Kako naj se poučuje prirodoslovje in na kaj se je ozirati pri tem pouku, seznanili se vsakdo lahko v letošnjem pedagoškijskem letopisu od Fr. Hauptmana sestavljenem spisu, kjer se tudi čita o formalnih stopinjah ter o nasprotstvu proti tem stopinjam. V tem spisu so naznačene tudi vse knjige, ki jih je porabiti za nadaljevalni natančni pouk. Priporočam še enkrat prav toplo knjige „Šolske Matice.“

Ko sklenem realije, moram omeniti, da se osobito na enorazrednicah ni baviti preveč z realijami. Gledati se mora v prvi vrsti, da se dosežejo v glavnih predmetih zadovoljivi uspehi. Pri vseh predmetih se mora ozirati na praktično stran navadnega življenja. Realije se morajo obravnavati v zvezi z drugimi predmeti. Ponavljam pa še enkrat, da je mnogo več vredno, da imamo malo tvarine popolnoma v lasti, kakor da jo močno razširimo. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Slovenska Šolska Matica. „Slovenska Šolska Matica“ priredi v soboto dne 27. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ v Ljubljani predavanje g. ravnatelja Henrika Schreinerja o analizi duševnega obzorja otroškega. K temu predavanju se vabijo p. n. člani in vsi drugi, ki se zanimajo za dušeslovni proces učenja. — Obenem se naznanja, da v kratkem izidejo knjige, ki jih dobe društveniki za l. 1902 (Pedagoški Letopis, Učne slike k ljudsko-šolskim berilom in zgodovinska učna snov). Dosedaj je pristopilo k društvu blizu 1100 članov. Ker pa je še čas za pristop, vabijo se s tem še enkrat učitelji ljudskih in srednjih šol in drugi razumniki v krog Matičarjev. Oglašati se je pri poverjenikih, oziroma pri blagajniku g. gimn. ravnatelju Andr. Senekoviču ali pri tajniku nadučitelju Fr. Gabršku v Ljubljani. Letnina znaša 4 K. Zlasti prosimo gg. poverjenike, da pridobivajo še novih članov. Čim večje bode število Matičarjev, tem lažje bode društvo vršilo svojo nalogo. Nekateri okraji se odlikujejo letos s polnoštevilno udeležbo. Naj bi jih posnemali tudi drugi! — Društvo je izdalo in založilo „Navodilo k Črničevi l. računici, cena 1 K 20 h brez poštnine. Dobiva se pri odboru in po knjigarnah. Brez te knjige bi ne smel biti noben učitelj. — Dobivajo se tudi že lani izdane društvene knjige za navadno letnino 4 K. Odbor.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je priredilo dne 19. novembra t. l. hospitacijo in obenem društveno zborovanje v Kranju. Da se je vzleč slabemu vremenu, ki je vladalo ta dan, zbralo 20 gg. tovarišav in gospic tovarišic, bila je vzrok glavna točka dnevnega reda hospitacija. Ob 2 uri smo se podali hospitirati v drugi razred, kjer je razredni učitelj gosp. V. Rus metodično obravnaval berilni sestavek „Mačka“ po formalnih stopnjah. Stavljeno

si nalogo je gosp. tovariš rešil v popolno zadovoljstvo, kajti podal nam je prav lepo učno sliko.

Pouku je sledilo zborovanje. Predsednik gosp. Frančišek Luznar je pozdravil došle tovariše in tovarišice z iskrenimi besedami ter izrazil svoje zadovoljstvo nad toliko udeležbo, zlasti še ob tako neugodnem vremenu. Pozdravil je tudi naj-srčneje novo došla člana gg. Ivane Frančiška in Gerčar Viktorijo ter dobro došla gosta Gerčar Andreja iz Radoljice ter goste iz Ljubljane. Izrazil je tudi veselje nad navzočnostjo gosp. c. k. okraj. šol. nadzornika, ravnatelja Žumra, ki ne zamudi prilike, da ne bi počastil s svojim posetom zborovanja.

Pozdravu je sledil razgovor o hospitaciji, v katero debato je poseglo več gospodov tovarišev ter se po nekaterih opazkah gosp. c. k. okr. šol. nadzornika izreče gosp. referentu pohvalno priznanje.

Stavili so se nekateri nasveti glede hospitacij in prihodnjega zborovanja, nato pa zaključil gospod predsednik zborovanje s povabilom na okrepčilo k gosp. P. Majerju, kojemu povabilu smo se radevolje vdali.

Le prehitro se je približal v prijateljskem pogovoru čas ločitve. Stisnili smo si v slovo roke s željo, da se kmalu zopet snidemo.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 19. novembra t. l. v Šoštanju. Veselo znamenje je bilo, da se je ga udeležilo prav mnogo udov. Kot nov član našega društva nam predstavi predsednik gospico Pfeifer iz Velenja. Nazdar!

Prav pristrčno smo pozdravili pa tudi g. dr. Srncea, ki je kot praktičen in priljubljen zdravnik predaval „O prvi pomoči v nezgodah.“

Kakor sam pravi, bili so temu predavanju poleg povabila predsednika, ozir. odborovega vzrok žalostni slučajji, kojih je tudi precejšno število navedel. Iz njih se je razvidelo, kako pogosto se marsikatero cvetoče življenje uniči po nevednosti in malomarnosti. Razvidi se pa tudi, da je v pre mnogih slučajjih treba hitre in spretnosti pomoči! A koliko je krajev, kojih prebivalci imajo več ur do zdravnika!

V takih slučajjih je ljudstvu edina naslomba učiteljstvo, kojemu se tu odpira novo polje v izvrševanju človekoljubnosti. Da pa učitelj pridobi poleg svojega teoretičnega znanja v tej stroki tudi nekaj prakse, podajal je g. govornik jasno in nazorno sledeče: 1. V čem obstoji prva pomoč pri zlomljenju kostij, 2. pri izvinjenem udru, 3. pri ranah; in sicer a) kako je treba ustaviti krvavenje event. prerezanih arterij, b) kako je rano obvezati? 4. Kako je treba ravnati z utonjenimi, 5. kako z obešenimi? 6. Kako je treba pomagati opeklim, 7. kako zmrzlim? 8. Najnavadnejša zastrupljenja ter pomoči proti njim s posebnim ozirom na: 9. zastrupljenje po kajem piku. 10. Obveze s trikotnim in štrikotnim robcem. — Da je g. podajatelj med drugim i umetno dihanje ter različne obvezave podajal demonstrativno na nekem dečku, je bilo za nas velike važnosti! Kajti kaj pomaga, da smo morali v učiteljsku, ko smo študirali somatologijo, naštetih vse kosti in mišice, da smo morali natanko vedeti, kako je sestavljeno uho, oko, možgani, sploh vsaki del telesa, ko smo pa pri nezgodah še z obvezovanjem neokretni in počasni. In vendar treba večkrat največje hitrosti.

Že radi tega Vam bodi, gosp. dr., tudi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala! Bodite uverjeni, da bomo Vaše človekoljubne nauke, ki ste jih podali iz svoje zdravniške prakse, upoštevali ob vsaki priliki. Saj s tem pomagamo bližnjemu in svojemu narodu. Delovati v vsestranski blagor našega naroda je namen in cilj našega stanu. In to je vzrok, da Vas prosimo, blagovolite stopiti s sličnimi prednašanji še večkrat pred nas.

Zatem je sledilo poročilo delegata g. Lukmana o 14. glavni skupščini naše „Zaveze“ v Trstu. Povedal nam je marsikaj zanimivega. Prepričani smo, da imamo v „Zavezi“ krepko stanovsko organizacijo, na katero smo ponosni!

Po predlogu predsednika g. Koropec-a sklenilo je naše društvo, da predloži tukajšnemu okraj. zastopu peticijo za ustanovitev okraj. štipendije. Isto bi naj dobival reven slušatelj učiteljskega.

Jako veselilo nas je, da se je našega zborovanja udeležil tudi gosp. dr. Mayer, ki je znan kot vzor narodnjaka. Kazal je s tem zanimanje do našega delovanja, ter videl, da isto stremi le za koristjo ljudstva. Občespoštovanemu rodoljuba naš pristrčni: „Na zdar!“

Prihodnje zborovanje bo drugo nedeljo decembra v Velenju.

Konjiško učiteljsko društvo je imelo svoje glavno zborovanje v četrtek, dne 6. listopada v konjiški slov. šoli. Udeležba je bila prav povoljna. G. predsednik pozdravi prav pristrčno navzoče, posebno še gđc. Kožuh kot gosta, dalje vspodbuja k marljivemu društvenemu delovanju, ter naznanja, da so k društvu pristopili sledeči novi udje: G. Pirch J., nadučitelj v Konjicah, g. Pukmeister, šolski vodja na Koblju in g. Gosak, učitelj v Tepanju. Da bi našli v našem društvu vsega dovolj, česar pričakujejo od njega! Na mnoga leta!

Zapisnik zadnjega zborovanja se prebere in odobri.

Med dopisi omenjam zahvalo preblag. g. barona Apfalterna za brzojavno čestitko, poslano mu od našega društva povodom nj. imenovanja namestniškim svetovalcem. — Vodstvo „Lehrerbundovo“ pozivlja, naj se natančno določi število onih, kateri pristopijo k „Lehrerbundu“. Oglasilo se je 17 udov. Prošnja za podporo nekih učiteljskih sirot se potrdi od društvenega predsedništva.

Nekaj prav zanimivih podatkov o letošnji glavni „Zavezini“ skupščini smo slišali od tov. g. Čeha. Marsikdo drugi bi rad poletel tedaj proti toplemu jugu, a nedostajalo mu je časa in — denarja. Tajnikovo letno poročilo je bilo obširno in iz katerega povzamem sledeče: Začetkom društvenega leta je imelo društvo: 2 častna in 23 pravih udov. Vsled prese litve v drug okraj smo izgubili tri gđc. tovarišice. Med letom pa smo pridobili 4 nove ude: gđc. Košelj in Lapajne, ter gg. Serajnik L. ml. in Žgajnerja. Podporen ud je bil le eden (g. Prus, vseučiliščnik). Konec leta bi torej bili: 2 častna, 24 pravih in 1 podporen član. Nas je sicer v tem okraju 46, polovica učiteljev se torej redno ogiblje našega društva. Kje je mnogih tovarištv, kje potrebno skupno delovanje? Neka- ternikom je društvo prenarodno, pri drugih tiči nekaj malo- marnosti napram društvu. Povsod se dobe možje, kateri so pravi prijatelji šole in učiteljstva. Pridobimo jih podpornim udom našega društva. Tudi naj se udeležujejo naših zboro- vanj, naj zve tem potom tudi širše občinstvo o naših težnjah, naj sliši po čem stremimo.

Društvenih zborovanj je bilo pet in sicer: tri v Konji- cah, eno v Žičah in eno v Zrečah. Z zborovanjema v Žičah (pri tov. Časlu) in z enim v Konjicah (pri tovarišu g. Seraj- niku B.) združili smo tudi hospitacijo. Z udeležbo pri zboro- vanjih smemo biti prav zadovoljni, akopram nam je časih nagajalo slabo vreme.

Podavanja oz. poročila so bila nastopna: 1.) Kako naj se pravilno izpolnjuje stat. tab. A. (Okr. nadz. g. A. Sche- chel.) 2.) O osebni dohodnini. (Tov. g. Supančič.) 3.) Prosta razgovora o obeh hospitacijah. 4.) Poročili o sadjarskem in vinorejskem tečaju v Mariboru, (tov. g. Čeh,) in o vinorej- skem tečaju v Ljutomeru. (Tov. g. Jurko.)

Med važnejšimi nasveti so ti-le: 1.) Upeljava društvene spominske knjige. 2.) Predlog, naj se pošlje potom društva prošnja slav. c. kr. glav. celjskemu, naj isto vpiva na to, da se pri imenovanjih udov in njih namestnikov v cenilno ko- misijo za osebno dohodnino imenovati blagovoli tudi po eden učitelj. 3.) Predlog glede peticije na deželni odbor, naj se blagovoljno prizna stanarina tudi onim učiteljem, ki niso vodje. 4.) Zopetni pristop k „Lehrerbundu“, 5.) Kakor drugi sloji, tako ve tudi učiteljstvo ceniti prevažen pomen vseučil- lišča za naš narod. Zato se je tudi imenom našega društva odposlala tozadevna prošnja merodajnemu mestu.

Pri vsakem zborovanju so se preračevali od raznih strani došli dopisi in raznovrstne druge društvene zadeve. — Vprašalna skrinjica se je uporabljala le v dveh slučajih. Ka- darkoli naletimo v svojem delovanju na kaj nejasnega, takoj si zapomnimo isto za vprašalno skrinjico.

Pri letošnji glavni skupščini „Zavezini“ v Trstu sta zastopala društvo tov. gg. Čeh in Serajnik L. ml. Poročalo

se je redno o društvenem gibanju v „Učit. Tovariša“ in v „Domovino“.

Tovariš g. Jurko opozarja na posamezne, med tajnikovim poročilom vpletene opombe, naj bi iste udje tudi res uvaževali, ter delovali v procvit društva. Na to se izreče tajniku zahvala za temeljito poročilo.

Gdč. blagajničarica izkazuje 44 K dohodkov in 33 K 53 vin. stroškov, preostane torej 10 K 47 vin. — Na to se je izvolil društveni odbor za tekoče leto sledeče: G. Čeh Josip, nadučitelj — Sv. Jernej, predsednik; g. Pireh Ivan, nadučitelj — Konjice, njega namestnik; g. Časl Janko, učitelj — Žiže, I. tajnik; gdč. Bezljaj Marija, učiteljica — Sv. Jernej, II. tajnik(ica); gdč. Tribnik Am., učiteljica — Zreče, blagajničarica; g. Serajnik Beno, učitelj — Konjice, pevodja in knjižničar; g. Kožuh Mirko, učitelj — Konjice; g. Tribnik L., nadučitelj — Zreče in g. Zupančič Fr., šolski vodja — Skomarje, odborniki.

Članarina ostane i za to leto 2 K. Društvenemu predsedniku se prizna 10 K potnine v Celje. Določijo se poročevalci o društvenem gibanju za časopise: „Učit. Tovariš“, „Domovino“ in „Schul- und Lehrer Ztg.“ Delegatom za morebitno zborovanje „Lehrerbundovo“ se izvoli tovariš g. Pakmeister, delegatom za „Zvezino“ prvo glavno zborovanje v Celje pa g. Čeh.

Nekateri stanovi imajo priliko o raznih godovnih in drugih dneih, da se shajajo zdaj pri tem, zdaj pri onem tovarišu v razveseljevanje. Kaj takega si mi učitelji niti misliti ne smemo, nikar, da bi se kaj podobnega zamoglo celo uresničiti pri nas. Zato pa imamo društvena zborovanja, ki nam nudijo poleg izobrazbe tudi razvedrila. V našem društvu najdemo pri svojih tovariših tolažila. Tu pozabljamo v tovariški ljubavi morečih skrbi in težav, katerih se ne manjka v našem poklicu.

Prav vesel smem trditi, da se goji ravno v našem društvu res pravo tovarištvo, česar ne najdemo v toliki meri pri drugih društvih drugod. Vstrajajmo i v bodoče v tej smeri! Bodimo predvsem složni, napram društvu marljivi, in dasi ravno nas je malo, vendar nas ne sme poraziti še tako hud sovrag!

Na svidenje pri zopetnem zborovanju v četrtek, dne 8. prosinca 1903 v Konjicah!

Janko.

Književnost in umetnost.

Odgovor političnemu ocenjevalcu slovenskega ljudskošolskega atlanta, g. A. A., v „Ljubljanskem Zvonu“ št. 11 I. 1902. Naš stari znanec, g. A. A., se je čutil poklicanega, da tudi svojo pove o navedenem zemljepisnem atlantu in da duška čutilom užaljenega rodoljuba proti ozkosrčnemu partikularistu, ki je tudi morebiti nekoliko efijaltskega značaja („o tempora, o mores!“) in bržkone ovira zjedinjenje slovenskih dežel v upravo celoto. Ker pa dotična ocena ni vsem „Tovariševim“ čitateljem znana, sledi najprvo ponatisk ocene. Gosp. A. A. piše na str. 783 in 784 tole:

Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Priredil prof. Fr. Orožen II. izdanje s 14 zemljevidi . . . Dunaj. Založil Hölzel 1902. — Ne mislimo tega atlanta ocenjevati s strokovnega stališča, ker v to nismo poklicani, a nekaj drugega posebnega ima ta atlas na sebi, kar pa smo poklicani soditi in — obsoditi! In čudimo se — ali pa tudi ne! — da še nobeden slovenski časopis ni zapazil v tem atlasu, kar je sila zanimivo in čez vse mere karakteristično!

To je še malenkost, da je na naslovnem listu tiskano: za šole s slovenskim učnim jezikom. Zakaj ne: za slovenske ljudske šole? Saj v drugih ljudskih šolah itak ni slovenski jezik učni jezik nego v — slovenskih, t. j. namenjenih Slovincem! Toda to je nerodna stilizacija, ki se čisto pripeti ob „zeleni“ mizi . . .

Glavna zanimivost tega atlanta je ta, da sta med slovenskimi deželami, ali — če hočete, da se tudi mi izrazimo v birokratskem žargonu — med deželami s slovenskim

prebivalstvom posebej natisnjeni samo Kranjska in Primorska, a slovenska južna Štajerska ter slovenska južna Koroška sta nastisnjeni le površno pod skupnim imenom: „Avstr. planinske dežele!“ Ta atlas torej, namenjen slovenski mladini, govori na ves glas: Vi mladi Slovinci, vam je treba vedeti poleg skupnih avstroogrskih dežel bolj natančno le za Kranjsko in Primosko; južna Štajerska in južna Koroška spadata med „Alpenländer“ — in to nam je že nekoliko bolj „oddaljeno“; to je za nas „fremdes Gebiet!“ Slov. otroci ne smejo poznati slov. dežel, slov. zemlje v celoti, kajti to bi dišalo po narodni avtonomiji, če ne po — „panslavizmu“. Šalo na stran — ali mi mislimo, da mora vendar vsak Slovenec, ki si ta atlas natančneje ogleda, vprašati: Zakaj sta v tem, slovenskim otrokom namenjenem atlasu izpuščeni deželi Štajerska in Koroška? Vzrok te ureditve je političen . . . Divide et impera! . . . In tudi znanost mora pomagati, da se Slovenci ne bi preveč čutili kot celoten narod, pa naj prebivajo v kateribodi avstrijski pokrajini . . .

Etnografija je sicer tudi znanost in prav lahko bi bil v tem atlasu, namenjenem slovenski mladini, tudi zemljevid slovenskih pokrajin. Pa, če tudi tega ne pričakujemo od tako oficialnega izdanja, vendar bi morala biti v takem atlasu zemljevida Štajerske in Koroške, zato, da bi se razločneje videli slovenski deli dotičnih dveh dežel. Vprašali smo profesorja Rutarja, zakaj v atlasu ni Štajerske in Koroške, in on nam je rekel, da ni imel prof. Orožen nikakega pametnega razloga, izpuščati ti dve deželi. Utegnilo bi se nam ugovarjati, da kartografski zavod Hölzlov morebiti baš ni imel pripravljenih dotičnih dveh dežel v takem merilu — česar pa ne verjamemo! — potem pa bi moral gospod prof. Orožen reči: „Gospod Hölzel, jaz takega pomanjkljivega atlanta ne morem urediti za slovenske šole, ker bi se Slovenci, zlasti po južnem Štajerskem, pritoževali, da sem jih popolnoma prezrl in izdal — kar se niti z znanstvenega stališča ne da odobravati. In če izdaste Vi, g. Hölzel, tak atlas brez Štajerske in Koroške, moram reči, da ste jako nepraktičen trgovec, ker morate vedeti, da štajerski Slovenci Vašega atlanta ne bodo kupovali. Vi imate potem torej toliko in toliko sto naročnikov manj! . . .“

Kaj bi pač rekel danes Blaž Kozén, ki je dodal svojemu atlasu že pred četrto stoletja tudi posebno karto „Süd-slavenländer“! In kako bi se čutil Orožnovemu atlasu „za šole s slovenskim učnim jezikom“ Peter Kozler, ki je bil že l. 1864. izdal svoj „zemljevid slovenskih dežel“! Anno 1902 pa izdaje gospod profesor Orožen atlas za slovenske šole — brez Štajerske in Koroške! . . . O tempora, o mores! Znamenje časa! — A. A. —

Tako govori g. A. A., ki se je prav oblastno vsedel na sodni stol in izrekel jako uničujočo sodbo o omenjenem atlantu in o njegovih namerah in težnjah. On je „poklican soditi in — obsoditi.“ Že naslovni list mu ne ugaja, kajti, čudi se, da pravim „ljudske šole s slovenskim učnim jezikom“ in ne „slovenske ljudske šole“. V pojasnilo mu bodi, da je ta atlas odobren od slav. ministrstva za bogočastje in nauk z navedenim besedilom in da je tudi gospoda A. A. porok, g. prof. S. Rutar, rabil to besedilo v prvem izdanju ljudskošolskega atlanta, katerega je on zasnoval. To je vzrok namišljeni „nerodni stilizaciji“!

Zakaj ni v tem atlantu posebnih, v večjem merilu risanih zemljevidov Štajerske in Koroške? Gosp. prof. Rutar naj Vas pouči, zakaj je v prvem izdanju izpusil ta dva zemljevida! Tega atlanta I. izdanje je namenjeno nižji stopnji ljudskih šol na Kranjskem in Primorskem, II. izdanje pa višji stopnji in višjim razredom ljudskih šol v omenjenih deželah. Vprašajte g. S. R., kak „pameten razlog“ je on imel, da ni spravil v majhni atlant omenjenih zemljevidov? Dajte se, kjer si bodi, poučiti, kakim pogojem ima ustreči ljudskošolski atlant in v kaki zvezi je tak atlant s politiko in znanostjo. „Divide et impera!“ pravite, jaz pa pravim „impara“, predno zopet sodite o reči, katere ne razumete! Nočem in tudi ne utegnem Vas o tem natančneje poučevati.

Jako nerad spravljam v ta odgovor g. S. R., ki je baje rekel, „da ni imel gosp. prof. Orožen pametnega razloga izpuščati ti dve deželi“. Meni nasproti se je drugače izrazil,